

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

* Ένας λαός υφώνεται άμ
δαίξη πώς δε φοβάται την
αλήθεια — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φν
ινους της παρόντες.
ΣΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 7 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΡΩΝΑ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 308

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑΓΚΟΣ ΧΑΤΖΗΣ. Οι κοινότητες (συνέχεια).
Γ. ΑΒΑΖΟΣ. Στον Κάδο.
ΔΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ. Τι βλέπουμε και τί ζητούμε.
ΠΑΥΛΟΣ ΠΙΡΒΑΝΑΣ. Λίγα λόγια ακόμα
ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Δήλωση.
Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικά. — Τα τρία
φιλιά.
ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ. Νέα Βιβλία. — Crestomazia Neocelle-
nica.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Σ. Σκόπης, Γ. Περγιάλης, Χάρης,
Φωτεινός.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Η ΚΟΙΝΗ
ΓΝΩΜΗ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΙ ΒΛΕΠΟΥΜΕ

ΚΑΙ ΤΙ ΖΗΤΟΥΜΕ

Δέν κατασταλαξαν ακόμη τα πράγματα στο γει-
τονικό μας κράτος εκεί που πρέπει να κατασταλά-
ξουν. Οι φόβοι ότι θα θελήσουν οι Νεότουρκοί με
τον κριό να κλοουθήσουν καθαρά εθνική πολιτική
ζητώντας την άφομοίωση και τη συγχώνευση των άλ-
λων εθνών ή χωρίς αυτό να υποστηρίξουν τον Πανι-
σλαμισμό εξακολουθούν να υπάρχουν. Βέβαια οι κα-
λύτεροι απ' αυτούς και πιο φωτισμένοι δέν μπορούν
να πείσουν σ' αυτή την ανακολουθία, ενώ εκήρυξαν
ισότητα και λευτεριά δέν είναι όμως λίγοι και μέ-
σα στο νεοτουρκικό κόμμα κι απίξω κ' εκείνοι που
τή μεταβολή την παίρνουν ως επικράτηση τουρκι-
κή και άπορρόφηση των άλλων. Βρίσκονται μάλιστα
μεταξύ τους και άνθρωποι που δέν καταλαβαίνουν τι
ξεχωριστό θέλουν και ζητούν οι Έλληνες π. χ. και
γιατί να έχουν ιδιαίτερα σχολεία κτλ. Γι' αυτό δέ
θένε να γνωρίσουν εθνική διαφορά στους άλλους.
Μόνο διαφορά θρησκείας βλέπουν συγκρίνοντας μά-
λιστα με τους Τουρκόφωνους Έλληνες τον εαυτό
τους. Και ναί μόν' ίσως αυτοί να μὴν έχουν πολλή
σημασία. Έχουν όμως σημασία οι άλλοι οι πολλοί
κ' επίσημοι, που κι αν δέ λογαριάζουν άπορρόφηση
των άλλών, δέν έννοούν όμως να λείψω κ' ή ύ-
περηχή των κατακτητών και γενικώτερα των Μω-
μεθανών. Κι αυτό τό ζήτημα είναι, καθώς φαίνε-
ται, κείνο που κάνει τους Νεότουρκους να διαίρου-
ται σέ κόμματα. Τώρα τελευταία αναγγέλληκε ότι
συμφώνησαν τά κόμματα τους κ' ένώθησαν. Για να
δοῦμε όμως. Δέ φωτίστηκαν ακόμη αρκετά καθαρά
τά πράγματα. Πρέπει να νοιώσουν καλά οι Τούρκοι
ότι τό συμφέρο τους είναι να παραιτήσουν μιά για
πάντα τά πανθενικά τους όνειρα και κάθε ένέργεια
για επικράτηση δική τους άποκλειστική, γιατί μ'

αυτή δέ θα κάνουν άλλο παρά να διαλύσουν για
καλά τό κράτος τους και νέο και παλιό μαζί. Για-
τί κι αν υποθέσουμε πώς γίνεται τό θάμα, να κα-
ταφέρουν τόσα εκατομμύρια Έλληνες και Άραπά-
δες κι Άρβανίτες κι Άρμένηδες να τους κάνουν
και πραγματικά Όσμανλίδες, όπως τους έδωκαν
τόνομα χωρίς να τους ρωτήσουν, ή ότι όσοι απ' αυ-
τούς δέν είναι Μωαμεθανοί μ' ευχαρίστησή τους δέ-
χονται την ύπερηχή των Μωαμεθανών, όμως του-
λάχιστο ως δούν τους λύκους από πανού, Εύρω-
παίους και πρό πάντων Σλαύους, που με τό στόμα
έπίσημου μάλιστα, του Ζηνόβιερ, έδήλωσαν πώς θά-
νακατευτόνε, άμα δούν να εφαρμόζεται τέτοια συγ-
χωνευτική εθνική πολιτική ή όχι σωστή ίσοπολιτεία.
Για να κλειστούνε τά τέτοια στόματα, δέν έχουνε
βέβαια σκοπό οι φίλοι μας Νεότουρκοι να κηρύξουν
τόν ιερό πόλεμο. Λοιπόν για να σηκωθί απ' τή μέ-
ση κάθε ύποψία ύστεροβουλίας πρέπει να τό κηρύξουν
καθαρά πώς δ άμετάκλητος σκοπός τους είναι να
ξεπαστρέψουνε τά μίση, τις παρεξήγησεις, τις πρό-
ληψες, τή διαφορά μεταξύ κατακτητές και κατα-
χτημένους όχι με μέσο τή συγχώνευση, παρά δίνον-
τας τέλεια λευτεριά στο κάθε εθνος να σταδιοδρο-
μήση χωρίς δεσμά και με ισότητα δικαιωμάτων τρέ-
χοντας προς την πρόοδο και την άνάπτυξή του και
χρησιμεύοντας ως ένας στύλος γερός του νέου κρά-
τους. Τό κήρυξε αυτό τό πράμα δ Σαμπαχεδδίν κ'
οι όπαδοί του. Άλλά πρέπει να τό κηρύξουν όλοι
και να φροντίσουν να ξεκαθαριστή ή θέση του κάθε
εθνους με ρητά άρθρα στο Σύνταγμα.

*

Ό κόμπος δ δυσκολώτερος αλήθεια άρχισε να
λύνεται, κι δ κόμπος αυτός είναν κείνο που ώριζε
τό παλιό σύνταγμα, ότι τά σχολεία θά είναι κοινά
για τά διάφορα εθνη. Τό πράμ' αυτό δέν μπορούσαν
να τό παραδεχτούν οι Έλληνες και τέλλα εθνη,
γιατί έννοείται πώς ή γλώσσα των σχολειών θά εί-
ταν τότες ή τουρκική, κι αυτό θά συντελούσε στην
άφομοίωση με τους Τούρκους και θά είταν τό σκo-
λειό όργανο τής εθνικής πολιτικής των και αντίο
τότες ισότητα. Ούτε πάλι γίνεται να υπάρχουν
κοινά σχολεία για την πρώτη εκπαίδευση κ' ή δι-
δασκαλία να γίνεται σέ πολλές γλώσσες. Γι' αυτό
υπεχώρησαν οι Νεότουρκοι για την πρώτη εκπαί-
δευση και παραδέχτηκαν πώς κάθε εθνος πρέπει να-
χη δικά του ξεχωριστά σχολεία με τή γλώσσα του.
Ύστερα, θαρρώ, υποχώρησαν παραπάνου και παρα-
δέχτηκαν τό ίδιο και για τή Μέση Έκπαίδευση.

Μένει όμως κάτι ακόμη απ' τον κόμπος. Την
Άνώτερη Έκπαίδευση τή θέλουν άποκλειστικά δική

τους κ' ή γλώσσα ή τουρκική ζητούν να ναι υπο-
χρεωτική σ' όλα τά σχολεία. Τό θέλουν αυτοί, μα
δέν τό θέλει ή ισότητα. Πρέπει να υποχωρήσουν σ'
όλη τή γραμμή. Κάθε εθνος και ή γλώσσα του πρέ-
πει να έχουν ίσα δικαιώματα στην εκπαίδευση και
για την ίδρυση σχολειών μεγάλων ή μικρών να λο-
γαριάζεται μοναχά δ μικρός ή μεγάλος πληθυσμός
του κάθε εθνους στην κάθε περιφέρεια ή στα κέντρα
ή σ' ολάκερο τό κράτος. Ξεχωριστά λοιπόν σχολεία
όλων των βαθμών, όπως γινόντανε ως ένα βαθμό κι
ως τώρα, κ' ή διαφορά θά είναι μόνο που θά δια-
βαθμιστούν όμοιόμορφα όλα και θά λευτερωθούν από
τό ζυγό τής λογοκρισίας.

Κ' έδω πάλι είν' ένα ζήτημα που χρειάζεται
προσοχή. Η λογοκρισία καταργήθηκε και πάει να
πῆ πώς θά είναι λεύτερη ή διδασκαλία για όλων των
εθνών τά σχολεία και τό ύλικό όμοιο έξόν στα θρη-
σκευτικά. Μα είν' ακόμη κάποιος φόβος για την ί-
στορία. Κ' ή ιστορία δέν μπορεί να έχη τό ίδιο ύ-
λικό άκρίβως για τά διάφορα εθνη. Και δέν πρέπει
να ζητήση τό κράτος να κλοσθωθί ή ιστορία με την
πρόφαση ότι θά γεννηί μίση και πρόληψες μεταξύ
Έλληνες πρό πάντων και Τούρκους. Δέν υπάρχει
λόγος να γεννηί μίση, γιατί τά Έλληνόπουλα θά
μαθαίνουν ότι οι Τούρκοι πιά σήμερα είναι άδερφοί
και όχι τύραννοι και τό μίσος των ή ιστορία θά τό
στρέψη κατά τής περασμένης τυραννίας και των φύ-
λων καταπιεστών του παλιού κράτους. Τά Τουρκό-
πουλα πάλι τό ίδιο θά μαθαίνουν ότι τό εθνος των
είναι τό περισσότερο γέννημα του Έλληνισμού με τό
παιδομάζωμα και τό άκράτητο τουρκέμα όπου είχαν
ριχτή εκείνοι οι μακαρίτες κοντινοί μας πρόγονοι και
γι' αυτό είναι πραγματικά άδερφοί μας τό περισ-
σότερο και δέν έχουν να μῆς μισούνε μάλιστα ύστερ'
από μιά τέτοια συνενόηση. Τό ίδιο ως διδάσκουν
κ' οι Άρμένηδες κ' οι Άράπηδες κ' οι Άρβανίτες
την ιστορία τους όπως είναι χωρίς περιορισμό και
χωρίς καμμιά λογοκρισία. Και τά εθνικά τραγούδια
τά ιστορικά του κάθε εθνους πρέπει να ναι λεύτερα
όλα, κι ως πᾶν να αναφέρονται και σέ φυλετικές άν-
τιζηλίες. Να απαγορεύονται μόνο όσα νέα θά προσ-
βάλλουν τό νέο κράτος.

Όσο για τή θρησκεία επίσης τό κάθε εθνος
πρέπει να ναι ανεξάρτητο και μόνο επίβλεψη για κα-
τάχρησης να γίνεται. Και τό κράτος να μὴν έχη ι-
πίσημη θρησκεία.

*

Κ' ή γλώσσα του κράτους ή επίσημη να κανο-
νιστή κατά τις άνάγκες των πληθυσμών. Έστω να
έχη την πρώτη θέση ή τουρκική, αλλά τό τουρκικό
κείμενο να συνοδεύεται μ' Έλληνική μετάφραση